

TDKN 13.12.2022 liite C2a1
LL-jory 30.11.2022
Valmistelu: Amanuenssityöryhmä 11.10.2022
Edellisen kerran hyväksytyt: TDKN 14.12.2021.

Amanuenssiohjesääntö

Sisällys

Johdanto	2
Harjoittelun tavoitteet ja laajuus.....	2
Amanuenssipalvelun suorittaminen ulkomailla	3
Amanuenssin oikeudet ja velvollisuudet.....	3
Amanuenssipalvelun suorittaminen.....	4
Amanuenssipalvelun pituus	5
Amanuenssin toimien jako	6
Merkinnät	6
Lista konservatiivisista ja operatiivisista erikoisaloista	7

Johdanto

Amanuessi on lääketieteen lisensiaatin tutkintoon¹ kuuluvaa pakollista harjoittelua suorittava opiskelija. Toisaalta hän on harjoittelija ja sairaalan työntekijä, toisaalta opiskelija, joka on saamassa käytännön opetusta ja harjoitusta kurssiaikana opitun teorian tiedon soveltamisessa. Sairaalan palkallisena työntekijänä amanuessin suoritettavaksi kuuluu rutiiniluonteisia tehtäviä, jotka amanuessi ehkä jo hallitsee. On tarkoitus, että amanuessiaikana opitaan tiettyjä lääkärin ammattiin kuuluvia käytännön taitoja ja valmiuksia sekä yleisemminkin tutustutaan lääkärin arkeen ja työnkuvaan ja kyseisen toimipisteen viikko-ohjelmaan. Opiskelijana amanuessi ei kuitenkaan ota täysin itsenäisesti vastuuta potilaista, vaan hänen toimintaansa valvoo muu henkilökunta. Valvotusti amanuessi suorittaa myös lääkärin perustaitoihin kuuluvia tehtäviä itse.

Amanuessille voidaan osoittaa ns. omia potilaita, joiden tutkimuksia ja hoitoa hän pääasiallisesti seuraa. Tavallisesti amanuessi osallistuu aamukierroille, tutkii usein uusia potilaita ja neuvottelee tutkimuksista ja hoidosta opettajana toimivan sairaalalääkärin, osastonlääkärin tai muun henkilökunnan kanssa. Operatiivisilla aloilla amanuessi voi myös seurata tai avustaa toimenpiteissä – tehtäväkuva vaihtelee paljon alojen välillä. Amanuessin tehtävät valitaan niin, että hän saa kokonaisvaltaisen kuvan harjoittelupaikkansa toiminnasta sekä oppii käytännön lääkärintaitoja alalta.

Päivystyskäytännöt ja työaikajärjestelyt vaihtelevat klinikoissa. Useimmiten harjoittelu tapahtuu virka-aikaan, mutta joillakin klinikoilla amanuessi osallistuu myös päivystystoimintaan. Amanuessi osallistuu aina klinikalla järjestettävään kaikille lääkäreille tai sairaalalääkäreille tarkoitettuun koulutukseen ja meetingeihin. Joillakin klinikoilla on näiden lisäksi järjestetty erityisiä amanuessiluentoja tai -seminaareja. Useilla klinikoilla amanuessi myös valmistaa ja pitää itse esityksiä näissä tilaisuuksissa.

Harjoittelun tavoitteet ja laajuus

Harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija sairaanhoitolaitosten ja terveyskeskusten käytännön toimintaan ja viikko-ohjelmaan lääkärin toimintaa silmällä pitäen, eri henkilöryhmien tehtäviin ja toimintaan terveyspalveluja tuottavan työyhteisön jäsenenä, aineopinnoissa saatujen valmiuksien soveltamiseen käytännössä sekä erityisesti yleislääkäritasoisien toimenpiteiden suorittamiseen ohjatusti.

¹ Ammattipätevyysdirektiivin 55 a artikla, kohdat 1 & 2. Direktiivi on toimeenpanttu Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta ammattihenkilölain 10 a §:llä.

Harjoittelun pituus on 4 kuukautta, josta 1 kuukausi on ns. konservatiivisen erikoisalan palvelua, 1 kuukausi operatiivisen alan palvelua, 1 kuukausi terveyskeskuspalvelua ja 1 kuukausi vapaavalintaista palvelua. Lista konservatiivisista ja operatiivisista erikoisaloista on tämän ohjesäännön lopussa.

Vapaavalintainen amanuenssipalvelu voi olla edellä mainittujen alojen lisäksi myös tutkimustyötä tai varusmies-/siviilipalvelussa suoritettua lääkärin työtä, terveydenhuollon koulutusohjelman koulutuspesteissä tai valtionhallinnon organisaatiossa (esim. vankeinhoitolaitoksen vankiterveydenhuolto) työskentelyä.

Tutkimustyö käsittää tiedekunnan tutkimusryhmissä toimimista tutkijana, tutkimusassistenttina tai vastaavissa tehtävissä. Tutkimustyössä suoritettavaa amanuenssuuria varten riittää esimiehen arvio riittävästä taidoista.

Amanuenssipalvelun suorittaminen ulkomailla

Amanuenssipalvelun voi suorittaa ulkomailla ja ulkomailla suoritettu amanuenssipalvelu hyväksytään osaksi tutkintoa seuraavien edellytysten täytyessä:

Ulkomailla suoritettava operatiivinen tai konservatiivisen alan amanuenssipalvelu tulee suorittaa ensisijaisesti yliopistosairaalassa tai sellaiseen rinnastettavissa olevassa sairaalassa, ja amanuenssiohjesäännön mukaiset edellytykset tulee täytyä. Amanuenssipalvelun hyväksyy etukäteen Helsingin yliopiston oppialan vastuuprofessori.

Ulkomailla suoritettavan perusterveydenhuollon amanuenssipalvelun osalta Helsingin yliopiston yleislääketieteen professori arvioi ja hyväksyy etukäteen ulkomailla suoritettavan amanuenssuurin sisällön ja koulutustavoitteiden täyttymisen.

Amanuenssin oikeudet ja velvollisuudet

Amanuenssin tulee noudattaa palveluspaikkansa työntekijöitä koskevia yleisiä määräyksiä. Amanuenssin tulee suorittaa esimiehensä määräämät tehtävät, joiden tulee edistää harjoittelun tavoitteiden saavuttamista. Amanuenssi on toimistaan vastuussa yleisten oikeudellisten periaatteiden mukaan.

Amanuenssin tulee ottaa toimensa vastaan sopimuksen mukaisesti.

Amanuenssipalvelua suorittavalla opiskelijalla tulee olla asianmukainen perehdytys, ohjaus ja valvonta sekä päivistysaikana riittävä konsultaatiomahdollisuus. Lisätietoja amanuenssuurin pedagogisista tavoitteista, amanuenssin mahdollisuuksista ja velvollisuuksista sekä muuta käytännön informaatiota löytyy ”Opiskelijan ohjeet” -sivustolta (<https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/koulutusohjelmasi-harjoitteluohjeet>) ja Moodlesta (<https://moodle.helsinki.fi/course/view.php?id=36713>)

Amanuenssin säännöllinen työaika on KVTESin mukainen lääkärin viikkotyöaika opetustilaisuuksineen ja mahdollisine sairaalan päivystysaikana tapahtuvine työskentelyineen. Kokonaistyöajasta voi enintään 1/3 olla sairaalan päivystysaikana tapahtuvaa työskentelyä, jollei amanuenssin kanssa yhteisymmärryksessä toisin sovita. Työaika voidaan järjestää myös niin, että se ennalta laadittavan työjärjestyksen mukaan tasoittuu sovitun työjakson kuluessa keskimäärin KVTESin mukaiseen lääkärin viikkotyöaikaan, esimerkiksi 38,25 tuntiin viikossa.

Sairastumisista on amanuenssin viivytyksettä ilmoitettava esimiehelleen. Yli kolme vuorokautta jatkuneesta sairaudesta amanuenssin tulee esittää esimiehelle hyväksyttävä selvitys. Sairauslomatodistus tulee toimittaa työnantajan käytäntöjen mukaisesti. Yli viikon mittainen sairauspoissaolo tulee korvata esimiehen kanssa sovittavalla tavalla, kuten viikonloppupäivystyksillä tai ylipalvelulla amanuenssuurin jälkeen. Amanuenssin osallistuminen tenttitilaisuuksiin tulee mahdollistaa työaikajärjestelyin.

Palvelussuhteen ehtoja koskevat riita-asiat ratkaistaan siten kuin asiasta on erikseen määrätty. Amanuenssin täytyy korvata laiminlyömiensä työtehtävät vastaavalla, esimiehen kanssa yhteisymmärryksessä sovitulla tavalla.

Amanuenssilta ei vaadita ylipalvelua ajalta, jolloin hän osallistuu lääketieteellisten päivien koulutukseen. Tiedekunta katsoo, että amanuenssin toimelle asetetut koulutukselliset tavoitteet tulevat näin täytetyiksi. Niinä päivinä, jolloin amanuenssi osallistuu lopputenttiin, hänen tulee saada vapaata amanuenssin toimesta. Vapaapäivistä on kuitenkin sovittava työnantajan kanssa riittävän ajoissa.

Amanuenssipalvelun suorittaminen

Konservatiivinen ja operatiivinen palvelu suoritetaan pääsääntöisesti erikoissairaanhoidossa. Tästä voidaan poiketa, mikäli kouluttajan laatima amanuenssipalvelun sisältökuvaus täyttää amanuenssipalvelun koulutukselliset tavoitteet ja koulutus tapahtuu alan erikoislääkärin ohjauksessa. Poikkeaminen pääsäännöstä edellyttää, että opiskelija etukäteen varmistaa sen hyväksyttävyyden amanuenssiharjoittelun yhdyshenkilönä toimivalta opintoasiainkoordinaattorilta Meilahden opiskelijapalveluissa. Konservatiivinen palvelu geriatrissa tulee suorittaa geriatrian osaston/oppialan hyväksymässä koulutuspaikassa (ks. <https://www.laaketieteelliset.fi/ammattillinen-jatkokoulutus//koulutuspaikat>) ja osaston tulee olla geriatrin tai muun konservatiivisen alan erikoislääkärin johtama.

Amanuenssina tehtävä terveyskeskuspalvelu tulee suorittaa yleislääketieteen osaston/oppialan hyväksymässä YEK-kelpoisessa toimipaikassa (ks. <https://www.laaketieteelliset.fi/ammattillinen-jatkokoulutus//koulutuspaikat>). Harjoittelijan ja harjoittelun ohjaajan tulee olla palvelussuhteessa sen toimintoyksikön ylläpitäjään, jossa harjoittelu suoritetaan. Toimintayksikkö, jossa harjoittelu suoritetaan voi olla kunta, kuntayhtymä tai julkinen työnantaja tai muu kokonaisulkoistettu toimintayksikkö

Suomessa. L3 -kurssin jälkeen suoritettavan terveystieteiden palvelun harjoitteluohjelma räätälöidään opiskelijalle hänen suorittamiensa opintojaksojen pohjalta. Vapaavalintaisen amanuenssuurin voi saada myös toimimalla lääkärin sijaisena muissa kuin YEK-kelpoisissa toimipaikoissa.

Tutkintoon kuuluvan harjoittelun voi aloittaa L3-kurssin suorittanut opiskelija. Lisäksi on pitänyt käydä sen alan kurssi, jonka amanuenssipalvelua suorittaa. Poikkeuksena tästä on kurseihin vertikaalisesti integroidut opinnot, jonka alan palvelu hyväksytään sisällön mukaisesti tai vaadittavien vähimmäisopintojen jälkeen (ks. päivitetty lista integroiduista opinnoista Amanuenssiharjoittelu -Moodle-sivulta: <https://moodle.helsinki.fi/course/view.php?id=36713>). Kurssi katsotaan suoritetuksi, kun kaikki opetukset ja kurssiin mahdollisesti kuuluva tentti ovat hyväksytysti suoritettu ennen palvelun aloittamista. Poikkeuksena verisuoni- ja thoraxkirurgian amanuenssuuri, jossa MED-34 RiHaVe-jakson osalta jaksotentti tulee olla suoritettu, mutta jaksotentin EKG-osion suoritusta ei vaadita. Tentin ei tarvitse olla tarkastettu palvelun alkaessa mutta sen läpäiseminen vaaditaan amanuenssipalvelun hyväksymiseksi osaksi tutkintoa.

Palvelun voi suorittaa loma-aikoina tai kurssittomana vähintään yhden kuukauden jaksoina samassa toimipaikassa ja erikoisalalla. Toukokuu on opiskelukuukausi ja varattu syventävien valinnaisten suorittamiselle. Opetusohjelmaan merkitystä opetuksesta ei saa olla poissa amanuenssipalvelun vuoksi. Elokuussa ja joulutauolla on mahdollista suorittaa amanuenssipalvelu kahdessa kahden viikon osassa siten, että opiskelija suorittaa amanuenssipalvelun saman vuoden elokuussa ja joulutauolla (2+2 vko). Palvelua tulee olla joulutauolla vähintään 8 arkipäivää. Opiskelija voi palvelupaikan kanssa sopia miten 8 päivää toteutuu (arkipyhän voi korvata erikseen sovittavalla järjestelyllä esim. iltapäivystyksellä).

Amanuenssipalvelun pituus

Viransijaisena suoritettavan palvelun pituus on oltava vähintään 28 päivää ilman poissaoloja tai keskeytyksiä; jakson ei tarvitse olla kalenterikuukausi. Poissaolot/keskeytykset lisäävät 28 päivän minimipalveluaikaa poissaolopäivien verran. Poissaoloja tai keskeytyksiä voi olla enintään 7 päivää / 28 päivän jakso, nämä poissaolot on korvattava eli tällöin lyhin hyväksyttävä palveluaika vähintään 35 päivää.

Keskeytyspäiviksi ei lasketa seuraavia:

- 1 aktiivivapaat
- 2 päivystysvapaat
- 3 täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
- 4 sairausloma, palkallinen, enintään 7 päivää / 28 päivää
- 5 ulkomainen koulutus, palkallinen

Loma-aika alkaa koko kurssilla samanaikaisesti viimeisen ryhmäopetuskerran jälkeisenä päivänä. Yhden ylimääräisen amanuenssuurin (6 op) voi sijoittaa tutkinnon vapaavalintaisiin opintoihin.

Amanuenssin toimien jako

Amanuenssin palkkaa ao. klinikan tulosityksikön johtaja tiedekunnan esityksen perusteella.

Opintoasiainkoordinaattori Meilahden opiskelijapalveluissa koordinoi amanuenssin toimien täyttämistä, mutta myös opiskelijoiden edustajat voivat osallistua amanuenssin paikkojen jakoprosessiin.

Opintoasiainkoordinaattori toimittaa palkkausesityksen ao. klinikan tulosityksikön johtajalle. Kurseilla L3, L4 ja L5 opiskeleville amanuenssien toimet jaetaan kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä (helmikuussa ja lokakuussa). Tarkemmat tiedot hakuajoista ja hakuohjeet lähetetään kursseille ennen hakuajan alkua.

Kaikki tiedekunnan välittämät amanuenssipaidat jaetaan kalenterikuukausittain. Poikkeuksena elo- ja joulukuun amanuenssijako sekä joululoma, jolloin palvelun voi suorittaa joulutammikuussa (L4-L5 kurssien opiskelijat). Amanuenssipaidat jaetaan seuraavassa järjestyksessä L6, kurssittomat, L5, L4, L3.

Saman kurssin sisällä ratkaistaan järjestys seuraavasti:

- Vähemmän kertoja amanuenssina (tiedekunnan välittämä amanuenssipaidka) toiminut opiskelija on etusijalla useammin amanuenssina toimineisiin opiskelijoihin nähden.
- Tasatilanteessa arpa ratkaisee.

Muille kuin Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opiskelijoille välitetään amanuenssipaidkoja, jos tiedekunnan omilta opiskelijoilta jää paikkoja yli. Lukukausien aikana tapahtuvaan harjoitteluun paikkoja välitetään tiedekunnan ulkopuolisille opiskelijoille sen jälkeen, kun L6-kurssin opiskelijat ovat omat paikkansa valinneet. Hakuajat lomien ajaksi (kesä-elokuu ja joululoma) ovat samat kuin omilla opiskelijoilla.

Lopullisesti amanuenssin palkkauksesta päättää klinikka/sairaala. Porvoon, Lohjan ja Hyvinkään ja Tammisaaren sairaaloissa ei voi toimia amanuenssina muut kuin Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan tutkintoon kuuluvaa pakollista harjoittelua suorittavat opiskelijat.

Tiedekunta ei jaa terveyskeskusamanuenssien paikkoja vaan näihin opiskelijat hakeutuvat suoraan itse.

Merkinnät

Amanuenssipalvelun jälkeen täytetään tiedekunnan palautelomake.

Muulla suoritetusta amanuenssipalvelusta antaa merkinnän palvelutodistuksen perusteella opintoasiainkoordinaattori. Palvelutodistuksessa on oltava palveluaika, ala sekä kohta keskeytykset/poissaolot tai maininta ettei keskeytyksiä/poissaoloja ole ollut. Palvelutodistus tulee

toimittaa opiskelijapalveluihin kesällä suoritetusta harjoittelusta viimeistään 15.9. mennessä (jos 15.9. osuu viikonlopulle, niin siitä seuraavana arkipäivänä).

Lista konservatiivisista ja operatiivisista erikoisaloista

Konservatiiviset erikoisalalat

- Sisätaudit ja sisätautien suppeat erikoisalalat
- Akuuttilääketiede
- Fysiatria
- Geriatria
- Ihotaudit ja allergologia
- Keuhkosairaudet
- Lastenneurologia
- Lastentaudit
- Neurologia
- Syöpätaudit

Operatiiviset erikoisalalat

- Kirurgia ja kirurgian suppeat erikoisalalat
- Anestesiologia ja tehohoito
- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- Naistentaudit ja synnytykset
- Neurokirurgia
- Silmätaudit

Tämän ohjesääntö tulee voimaan 1.1.2023.